

НОВА КЊИГА

**„ЧЕСТЕ ЛИГНИКОЛНЕ ГЉИВЕ У ШУМАМА СРБИЈЕ
И ЊИХОВА ЛЕКОВИТА СВОЈСТВА“****– МОНОГРАФИЈА –**

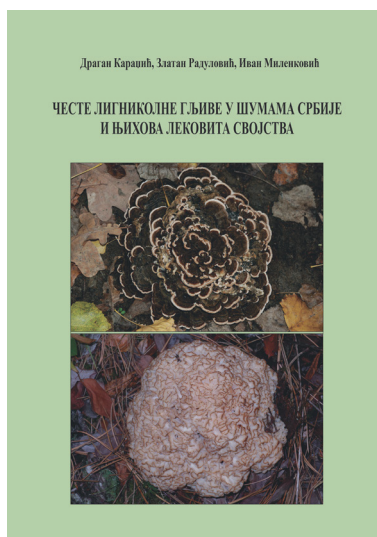
др Драган Караџић, др Златан Радуловић, др Иван Миленковић

У издању Универзитета у Београду Шумарског факултета, изашла је књига: **„Честе лигниколне гљиве у шумама Србије и њихова лековита својства“**, аутора проф. др Драгана Караџића, др Златана Радуловића, вишег научног сарадника и др Ивана Миленковића, доцента. Рецензенти књиге били су проф. др Весна Голубовић Бургуз, проф. др Зоран Станивуковић и др Јадранка Митровић.

Рукопис књиге има 285 страница. У рукопису су приложене 24 табеле и 55 фототаблица (у оквиру којих се налази 140 колор фотографија). Сви фотоприлози су оригинални. На крају књиге налази се речник коришћених термина у тексту, литература, називи гљива (српски, руски, чешки, немачки, француски и енглески) и индекс латинских назива. Списак коришћене и цитиране литературе обухвата 367 референци.

Монографија је писана према акредитованом наставном програму за студенте шумарства за инжењерске, мастер и докторске студије и садржај је прилагођен предметима Шумска фитопатологија и Шумска микологија. Мада је ова књига писана пре свега за студенте шумарства, материја је тако изложена да је у пракси лако користе инжењери шумарства, професионални фитопатолози, миколози, медицински радници и сви они који се интересују за лигниколне макрогљиве и могућност њиховог коришћења у медицинске (лековите) сврхе.

Гљиве имају вишеструку улогу у природи. Међутим, човек их са свог становишта најчешће посматра као корисне или штетне (зависно од своје примарне активности). Тако и лигниколне гљиве најчешће посматра као паразитске и сапрофитске организме, економски штетне, превиђајући њихове корисне функције.



Међутим, гљиве су заједно са лековитим биљкама од давнина коришћене у народној медицини. Тако, Диоскорид (1. век н.е.), за лечење туберкулозе, хистерије, бубрежних болести, заустављање крварења, болова у зглобовима и противотров код уједа змија користи гљиву *Fomitopsis officinalis*. Плиније Старији (1. век н.е.) користи гљиву *Boletus edulis* у лечењу дијареје, упале очију, зарастању рана и код уједа паса. Хипократ је за заустављање крварења, дезинфекцију рана, посекотина и у хирургији користио *Fomes fomentarius* и неке пухаре. У лечењу тешких болести (чак и онколошких), у Кини, Јапану и Кореји, више векова се користе лигниколне гљиве: *Inonotus obliquus* (Fr.) Pil., *Lentinus edodes* (Berk.) Sing., *Ganoderma lucidum* (W.Curtis: Fr.) P. Karst., *Trametes versicolor* (L.: Fr.) Pit, *Grifola frondosa* (Disks. Fr.) S.F.Gray, *Pleurotus ostreatus* (Jacq. ex Fr.) Kummer, *Schizophyllum commune* (Fr.) Fr., *Sparassis crispa* (Wulf. : Fr.) Fr. и др.

Приликом израде ове публикације, циљ аутора није био да прикажу све лековите макрогљиве, већ само оне макрогљиве (познате под називом лигниколне или епиксилне гљиве), које се често јављају у шумама Србије као паразити или сапрофити на стаблима, пањевима или лежавинама, а показују лековита својства. Већина лигниколних (= епиксилних) гљива спада у Phylum *Basidiomycota*, проузрокује трулеж дрвета и на тај начин шумској привреди (услед губитка дрвне масе) наносе релативно велике штете. Ове гљиве проузрокују белу или мрку трулеж дрвета у зависности од тога да ли разлажу лигнин (проузроковачи беле трулежи) или целулозу и хемицелулозу (проузроковачи мрке трулежи).

У монографији аутори су описали 46 лигниколних гљива. За сваку врсту дат је детаљан опис (домаћини, распрострањење, макроскопске карактеристике, микроскопске карактеристике, карактеристике колоније). За 31 врсту утврђено је да имају и лековита својства, тј. могу се користити у медицинске сврхе. За осталих 15 описаних гљива, аутори наводе да је познато да се у неким крајевима традиционално користе у исхрани, међутим, у литератури нема још увек довољно поузданих података о њиховој лековитости. Због тога се овде дају само њихови описи. Имајући у виду значај гљива *Pleurotus ostreatus*, *Lentinula edodes* и *Ganoderma lucidum* (које се данас широко користе у исхрани или као лековите гљиве), аутори су за њих дали и детаљан опис технологије производње на вештачким супстратима у контролисаним условима. За већину описаних лековитих лигниколних гљива, њихова лековита својства приказана су табеларно (биолошка активност, биоактивне компоненте или део гљива са лековитим својствима, референце).

Аутори правилно закључују да лечење гљивама није „пилула“ са брзим дејством. Конвенционална медицина делује брже, док лековите макрогљиве својим споријим али дуготрајнијим дејством омогућавају повратак здрављу, повећавајући шансе за излечење. Лековита својства многих гљива су само експериментално потврђена на лабораторијским животињама, а нису клинички тестирана и проверена на човеку. Један број лековитих гљива у великој мери или потпуно губи лековита својства током индустријског гајења. Поред

тога, стручњаци из Источне Азије често преувеличавају лековита својства гљива, а не треба заборавити да је култура лечења азијским макрогљивама у потпуности компатибилна само са азијским начином живота и културом исхране.

Многи људи мисле да се гљиве и конвенционални лекови не могу узимати истовремено, али то није тачно. Микотерапију могу користити и они који редовно користе лекове традиционалне медицине. Шта више, најбоље је комбиновано лечење, које има низ следећих предности: коришћење лековитих гљива нинакоји начин не мења дејство или ефекат терапије конвенционалном медицином; коришћење лековитих гљива драстично смањује многе нежељене ефекте конвенционалне медицине; лековите гљиве су веома ефикасне код великог броја болести; у многим случајевима могу смањити употребу лекова; јачају физиолошке функције тела, повећавају енергију и побољшавају психолошко стање.

На крају аутори правилно закључују да је употреба лековитих лигниколних гљива, пре свега, превентивна (у циљу повећања имунитета и јачања организма). Међутим, за лечење већ оболелих особа, најефикаснија је њихова употреба са конвенционалним лековима (препорученим од лекара). Другим речима, лековите макрогљиве делују превентивно, међутим када је већ дошло до болести (особито ако је болест у одмаклој фази), њихова улога релативно је мала и тада се болесне особе морају обратити одговарајућим медицинским установама.

Аутори су уложили велики труд да се материја прикаже на разумљив и за читаоце лако прихватљив начин. Посебна вредност монографије је и у томе што су аутори за сваку описану врсту приложили и врло квалитену колор фотографију. Ово ће олакшати свим сакупљчима гљива за њихово препознавање на терену. Сви колор прилози дати у монографији су оригинални, тј. снимљени у шумама Србије. Нема сумње да ће материја изложена у монографији корисно послужити свима онима који се интересују за лековита својства лигниколних гљива и њихово коришћење у медицинске сврхе. Аутори су у монографији цитирали скоро све значајније литературне изворе који третирају ову проблематику (367 литературних цитата). Редослед описаних врста у монографији није дат према значају, већ по абецедном реду.

Имајући у виду садржај презентован у књизи: „**Честе лигниколне гљиве у шумама Србије и њихова лековита својства**“, као и квалитет и научна достигнућа ове вредне публикације, са великим задовољством пропоручујем је читаоцима.

проф. др Зоран Сјанивковић